

і помер. Завдяки йому Умань стала одним з центрів паломництва хасидів та його могила стала одним з туристичних місць.

Список використаних джерел:

1. Кац А. Раби Нахман из Бреслава [Електронний ресурс] / А. Кац // Иудаизм и евреи. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://toldot.ru/rabbanim/rabbanim_2885.html
2. Нахман из Брацлава [Електронний ресурс] // Электронная еврейская энциклопедия – Режим доступу до ресурсу: <http://eleven.co.il/judaism-trends-and-sects/hasidism/12927/>
3. Фуркало В. С. Концептуальні форми хасидизму: монографія / В. С. Фуркало, В. І. Фуркало. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – 176 с.
4. Фуркало В. С. Хасидизм рабби Нахмана из Брацлава / В. С. Фуркало // Матеріали Міжнародної молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010 р.) / Наук. ред. А.М. Басаурі Зюзіна, В.В. Черноіваненко. – К., 2011. – С. 137 – 146.
5. Штейнзальц А. Раби Нахман из Бреслава. Рассказы о необычном [Електронний ресурс] / Адін Штейнзальц // Институт изучения иудаизма в СНГ. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <http://lib.ru/RELIGION/IUDAIZM/nahman.txt>

Віктор Будаковський

Науковий керівник: к. і. н., доц. Гордієнко Г.М.

**КНЯЗЬ ЄРЕМІЯ ВИШНЕВЕЦЬКИЙ – ГЕРОЙ ЧИ АНТИГЕРОЙ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ?**

Історія України знає багато історичних постатей, як героїв, так і антигероїв українського народу. З плином часу відбувається переосмислення цих історичних постатей. Досить суперечливою є постать князя Єремії Вишневецького, яка потребує дослідження. Кат українського народу та польський герой, шляхтич-русин, який зрадив православну віру та став католиком – таким антигероем зображували Ієремію Вишневецького у радянських підручниках з історії. Яким насправді був цей непересічний князь, яка його роль у розвитку полтавського краю та чому складні стосунки з Б. Хмельницьким на довгі роки спаплюжили його ім'я?

Народився Ярема (Єремія) Вишневецький 17 серпня 1612 р. в м. Лубни. В сім років залишився круглим сиротою. Дядько Костянтин віддав Ярему на навчання до єзуїтської колегії у Львові. Після навчання в колегії поїхав за кордон вивчати військову справу в Римі, Падуї, Болоньї. На батьківщину повернувся у віці 20 років. Ярема прагнув прийняти

активну участь в політиці Речі Посполитої. Польська політична еліта не допускала Ієремію до політики, тому він прийняв католицизм [4]. Одружився, Ієремія з дочкою королівського канцлера Гризельдою Замойською. У них народився син – Михайло, який стане королем Речі Посполитої.

Ярема мав великі земельні володіння в Україні. Йому належало понад 50 міст на Лівобережжі. Резиденцією і центром його володінь було м. Лубни. На цих землях проживало 288 тис. людей. Дохід від сплати данини складав 1 мільйон 200 тисяч злотих щороку. Ярема сформував 12 тисячне військо. За 16 років чисельність населення цього краю зросла з 4,5 тисяч до 230 тисяч чоловік.

Варто відзначити господарську заповзятість князя, його особисту участь у впорядкуванні краю на блага народу і краю. Князь впроваджував пільги для новоприбулих поселенців, активно заохочував ремесла: ковальство, ткацтво, шевство, ювелірну справу. За чотири роки перетворив Лубни на великий торгівельно-економічний центр. Велася жвава торгівля із далеким зарубіжжям. Заохочував цехову систему, звільняв ремісників від повинностей.

З приводу релігійного життя у володіннях Яреми, варто сказати, що права православних тут не утискалися. Князь не чіпав православних святинь і дбав про православну віру. У травні 1636 р. він обдарував Мгарський монастир. У 1646 р. монастир було звільнено від поборів. 1640 р. в містечку Срібному виникло православне братство і школа. Щодо католицької релігії, то окрім, Михайлівського костьолу і бернардинського кляштору в Лубнах та трьох капличок у великих містах не було нічого, що могло б вказувати насадження католицизму у володіннях Вишневецьких [2].

Згодом Ярема втрутився у конфлікт між Ісайєю Копинським та Петром Могилою, який був йому двоюрідним дядьком. Петро Могила хотів створити Київський патріархат, а Ісайя Копинський прагнув підпорядкувати православну церкву в Речі Посполитій Московському патріархату. Ярема підтримував свого дядька та у 1635 р. надав йому Густинський та Мгарський монастирі.

1638 року відбулися козацькі повстання під проводом Павлюка і Остряниці. Є відомості, які вказують на те, що повстання були спровоковані духовенством, прихильниками Ісайї Копинського. Ярема, як володар і захисник краю захищав свої володіння від повсталих козаків. У війську Яреми були й козаки. Взагалі, згідно відомостей з листа шведського дипломата, які наявні в монографії Владислава Томкевича, вказано, що Ярема був патріотом своєї вітчизни, його любили, як прості люди, так і козаки [3].

Король Речі Посполитої Владислав IV та польські магнати недолюбливали Ярему. У 1648 р., коли розпочалась українська

Національно – визвольна революція під проводом Б. Хмельницького, Ярема залишився один у війні проти повстанців. Після битви під Корсунем, князь зрозумів, що загроза нападу на його володіння стає все більшою. Він розпустив свої війська. Таким чином, він не хотів, щоб його люди брали участь у братовбивчій війні. Князь вирушив до Житомира, щоб домовитися з магнатами про спільні дії. У цей час 15 тисяч повстанців, під проводом Вовгури Лиса зруйнували Лубни. Майже все населення міста було вирізане.

Після цього, князь й став «лютим ненависником українського народу». Він почав мститися повстанцям за зруйнування його краю. 10 червня 1648 р., козаки Кривоноса вчинили люту різанину в Немирові. Ярема жорстоко розправився з «покозаченими». Було убито братів Максима Кривоноса, а Вовгуру Лиса посадили на палю. У битві під Берестечком, козаки отримали поразку. Ярема помстився козакам за руйнування свого краю.

20 серпня 1651 р. Ярема помер у віці 39 років. За офіційною версією, князь помер від дизентерії. За своє життя Ярема ніколи не скаржився на здоров'я. Можна припустити, що Ярему отруїли. Коштів на поховання Яреми не вистачило, а тіло його до сьогоднішнього дня не віддане землі [2].

Ця людина мала досить амбітні й далекосяжні плани. Певно, Ярема хотів втілити в життя ідею Руського князівства, а сам стати князем цієї рівноправної складової Речі Посполитої. А потім, через нестабільність Речі Посполитої утворити самостійну державу [1].

Проте, ці плани, так і залишились нездійсненими. Національно-визвольна революція мала своїм наслідком створення Козацької держави, але ця держава незалежною була недовго і поступово почала переходити під владу московського царя.

Отже, стереотип Яреми Вишневецького, як антигероя, ворога українського народу давно пора стерти з нашої історії. В своїх земельних володіннях він не чинив ніяких утисків своїм підданам. Його край, що називався Вишневецькою, активно розвивався. Утисків православних не було. Навпаки, князь сприяв розвитку православної релігії, хоча й сам був католиком. Також, він сформував військо для захисту своїх володінь від татар та козаків. Після розгрому свого міста Лубни козаками, Ярема починає їм мститися. Помста була дуже жорстокою. Людину, яка керувала повстанцями під час розгрому Лубен, було посаджено на палю. Після битви під Берестечком, політичне становище Яреми могло б покращитися, він міг би відновити становище своїх земель, таким, яким воно було до Національно-визвольної революції під проводом Б. Хмельницького.

Також, він міг би втілити свої плани щодо створення Руського князівства. Проте рання його смерть цьому завадила...

На мою думку, Ярема Вишневецький зробив значний внесок в історію як України, так і Польщі. Він належить до нечисленних особистостей, які зуміли вплинути на перебіг історичних подій.

Список використаних джерел:

1. Качковський Л.Д. Втрачені можливості. Руське князівство у складі Речі Посполитої [Електронний ресурс] / Л.Д. Качковський // Газета "День". – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita/vtracheni-mozhливosti-0>.

2. Новицький А. Ярема Вишневецький: спроба переосмислення історичної постаті [Електронний ресурс] / А. Новицький // Глобал Аналітик. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.global-analytik.com/історія/ярема-вишневецький-спроба-переосмис/>.

3. Рудницький Ю. Міфи Яреми Вишневецького. Князь - такий же "наш", як і Хмельницький [Електронний ресурс] / Ю. Рудницький // Історична правда. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2010/10/18/566/>.

4. Щербак В.О. Вишневецький Ярема (Ієремія) [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2003. - 688 с.: іл. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Vyshnevetskyj_Ja

Ірина Бурдужа

Науковий керівник: викл. Яшук Т.А.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Сучасне суспільство являє собою динамічну структуру з розвиненою регульованою економікою, найважливішим елементом якої виступає підприємництво. Підприємницька діяльність є потужним двигуном економічного і соціального розвитку.

Пошук і впровадження нових технологій, нових видів продукції з покращеними споживчими характеристиками, постановка і рішення нестандартних завдань господарського розвитку забезпечуються за допомогою реалізації таких функцій підприємництва, як інноваційність, творчість, новаторство і готовність до ризику. Саме зародження і розробка інновації, її втілення, реалізація та використання так само є об'єктом підприємницької діяльності [3, с. 63].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» [1] інноваційне підприємство – це підприємство, що розробляє,